

Извјештај о квалитету
за статистичко истраживање
**ИНДЕКС ПОТРОШАЧКИХ
ЦИЈЕНА, 2010.**

Републички завод за статистику,
Бања Лука, 2012.

Садржај

1. Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања	5
1.1. Намјена и периодика провођења истраживања	5
1.2. Правни основ и одговорност статистичких институција	5
1.3. Јединица посматрања	5
1.4. Прикупљање података	5
1.5. Обухват	5
1.6. Дефиниције	6
1.7. Обрада података	7
1.8. Објављивање резултата	7
1.9. Кључне варијабле	8
1.10. Кључне статистике	8
1.11. Упитник	8
1.12. Контакт информације	8
2. Релевантност	8
2.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа расположивих ESS статистика (R1)	8
3. Тачност	9
3.1. Грешке узорковања	9
3.1.1. <i>Поступак израчунавања грешака узорковања</i>	9
3.1.2. <i>Грешка узорковања – Показатељ квалитета и учинка – Коефицијент варијације (A1)</i>	9
3.1.3. <i>Објашњења</i>	9
3.1.4. <i>Активности за смањење грешака узорковања</i>	9
3.2. Неузорачке грешке	9
3.2.1. <i>Грешке обухвата</i>	9
3.2.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа прекомјерног обухвата (A2)	9
3.2.1.2. Грешка недовољног обухвата	9
3.2.1.3. Мјере за смањење грешака обухвата	9
3.2.2. <i>Грешке мјерења</i>	9
3.2.2.1. Контроле за откривање грешака мјерења	9
3.2.2.2. Разлози за настанак грешака мјерења	10
3.2.2.3. Поступање у случају грешака мјерења	10
3.2.2.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа едитовања/уређивања података (A3)	10
3.2.2.5. Мјере за смањење броја грешака мјерења	10
3.2.3. <i>Грешке неодговора</i>	10
3.2.3.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора извјештајне јединице (A4)	10
3.2.3.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора варијабле (A5)	10
3.2.3.3. Поступци у случају неодговора	10
3.2.3.4. Поступци за смањење стопе неодговора	11
3.2.3.5. Показатељ квалитета и учинка – Стопа импутираних података (A6)	11
3.2.3.6. Показатељ квалитета и учинка – Број учињених грешака, према врсти (A7)	11
3.2.3.7. Показатељ квалитета и учинка – Просјечна величина ревизије (A8)	11
4. Правовременост и тачност објаве	11
4.1. Правовременост објаве	11
4.1.1. <i>Показатељ квалитета и учинка – Правовременост првих резултата (T1)</i>	11
4.1.2. <i>Показатељ квалитета и учинка – Правовременост коначних резултата (T2)</i>	11
4.2. Тачност објаве	11
4.2.1. <i>Показатељ квалитета и учинка – Тачност објаве (T3)</i>	11
4.3. Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности објаве	12
5. Доступност и јасноћа	12
5.1. Доступност	12
5.1.1. <i>Канали дисеминације</i>	12

5.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених канала дисеминације (AC1).....	12
5.1.3. Начини дисеминације	12
5.1.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених начина дисеминације (AC2)	13
5.1.5. Показатељ квалитета и учинка – Број приступа on-line бази података (AC3).....	13
5.2. Јасноћа	13
5.2.1. Штампане публикације и интернетска објава	13
5.2.1.1. Дисеминирани резултати.....	13
5.2.1.2. Ниво (детаљност) дисеминације.....	13
5.2.1.3. Метаподаци.....	13
5.2.1.4. Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата	14
5.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа комплетности мета података (AC4).....	14
6. Упоредивост и усклађеност.....	14
6.1. Временска упоредивост	14
6.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Дужина упоредивих временских серија (CC1).....	14
6.1.2. Прекиди у временским серијама	14
6.1.3. Остали фактори, који утичу на временску упоредивост	14
6.2. Географска упоредивост	14
6.2.1. Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система	14
6.3. Десезонирање	14
6.4. Усклађеност између привремених и коначних података.....	14
6.4.1. Политика дисеминације привремених података	14
6.4.2. Показатељ квалитета – Усклађеност између привремених и коначних података (CC2)	15
6.4.3. Разлози за веће разлике између привремених и коначних података	15
6.5. Усклађеност с резултатима референтног истраживања	15
6.5.1. Кратак опис референтног истраживања	15
6.5.2. Показатељ квалитета и учинка – Усклађеност са референтним подацима (CC3).....	15
6.5.3. Разлози за већа одступања.....	15
7. Уступци – компромиси између излазних компоненти квалитета.....	15
8. Процјена корисничких потреба и перцепција корисника	15
8.1. Класификовање и разумијевање корисника.....	15
8.2. Мјерење перцепција и задовољства корисника.....	15
8.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Индекс задовољства корисника (US1)	16
8.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Вријеме протекло од задњег истраживања задовољства корисника (US2)	16
9. Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица	16
9.1. Трошкови Републичког завода за статистику.....	16
9.1.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишњи оперативни трошкови, просјек према главним трошковним компонентама (PCR1)	16
9.2. Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица	16
9.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Годишње оптерећење испитаника у сатима и/или финансијским показатељима (PCR2)	16
9.3. Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	16
10. Повјерљивост, транспарентност и заштита	16
10.1. Повјерљивост	16
10.2. Транспарентност	17
10.3. Заштита.....	17
11. Закључак	17

1. Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања

1.1. Намјена и периодика провођења истраживања

Индекс потрошачких цијена је показатељ инфлације у Републици Српској, намјењен да прати динамику промјена цијена производа и услуга финалне личне монетарне потрошње домаћинстава, на економској територији РС.

CPI се користи за усклађивање плата и зарада у складу са колективним уговорима, те пензија и социјалних давања. Такође, користи се и за очување вриједности код уговора с индексним клаузулама, омогућује упоређивање стопе инфлације с другим земљама, упоређивање кретања цијена унутар земље између појединих региона, те служи као основ за дефлационирање појединих макроекономских агрегата у статистици националних рачуна и у друге сврхе.

Индекс потрошачких цијена израчунава се у редовној мјесечној динамици.

1.2. Правни основ и одговорност статистичких институција

Статистичко истраживање индекса потрошачких цијена у Републици Српској, за 2010. годину, проводи се на темељу Статистичког програма Републике Српске за период 2009–2012, који је заснован на Закону о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03).

1.3. Јединица посматрања

Јединица посматрања су малопродајне цијене производа и услуга финалне потрошње, које имају највећи удио у укупној потрошњи просјечног потрошача, и код којих кретање цијена истовремено најбоље одражава кретање цијена сличних производа, односно услуга.

Ти производи и услуге чине тзв. „корпу“ добара. Корпом су углавном обухваћени производи и услуге, чије учешће у укупној потрошњи становништва прелази 0,1 %.

1.4. Прикупљање података

Цијене се прикупљају на више локација, на начин да сниматељи цијена добијају, од Завода за статистику, спецификације назива производа, одговарајуће СОИСОП шифре, те задане јединице мјере. Сниматељи на основу тих информација самостално бирају конкретан производ чију ће цијену снимати на одређеном продајном мјесту. Сниматељ треба изабрати конкретан производ у складу са критеријем најпродаванијег производа на датом продајном мјесту. Како би се осигурало да сниматељи из мјесеца у мјесец снимају цијене истих производа, те како би се могло пратити које производе посматрају на терену, у упитник се уносе и додатне карактеристике производа, те информације о евентуалним замјенама производа. Такав начин снимања омогућује праћење промјене кретања цијена између два периода.

За потребе индекса потрошачких цијена, снимање цијена се врши сљедећих дана у мјесецу:

- за пољопривредне производе који се продају на тржницама цијене се прикупљају два пута мјесечно, и то у првој и трећој седмици у мјесецу,
- цијене бензина се прикупљају, такође у првој и трећој седмици у мјесецу и то на исти дан,
- за све остале производе цијене се, у складу са важећим Европским регулативама, прикупљају једанпут мјесечно (између 1. и 21. у мјесецу), с тим да се нужно одржава исти интервал између прикупљања цијена.

1.5. Обухват

Индекс потрошачких цијена у Републици Српској израчунава се на основу репрезентативне листе производа (корпе) коју у 2010. години чини 579 производа. Сваког мјесеца прикупља се преко 9000 цијена, по унапријед дефинисаном узорку продајних мјеста. Обухваћени су најважнији производи и услуге које становништво купује ради финалне потрошње. Обухват добара и услуга редовно се ажурира, како би

се очувала репрезентативност листе производа, с обзиром на укусе потрошача и њихове навике у погледу куповине.

Цијене се прикупљају на шест локација – градова (Бања Лука, Бијељина, Добој, Источно Сарајево, Приједор и Требиње) одабраних према критерију броја становника и њиховој улози у географском подручју којем припадају.

1.6. Дефиниције

Агрегатни индекси: индекси који су израчунати као пондерисани просједи елементарних индекса, а односе се на хијерархијске позиције почевши од производа.

Агрегирање (индекса): комбинација повезаних категорија, обично унутар заједничке гране хијерархије, која пружа информације на ширем нивоу него што је онај на којем су извршена посматрања.

Базна цијена: цијена из базног периода.

Базни индекси: индекси који се израчунавају с базом децембар претходне године као референтним индексним периодом.

Базни период: временски период чији се прикупљени подаци користе као база за израчунавање индекса или других омјера.

Цијена прије замјене: цијена замјенског производа из претходног мјесеца.

Елементарна ставка: производ који је идентификовао сниматељ, који уједно бира и специфичне врсте, марке и паковања. За сваки производ је одређена одговарајућа квота.

Фреквенција прикупљања: учесталост прикупљања елементарних цијена. За ИПЦ одабрано је прикупљање једном или два пута мјесечно.

Индекс потрошачких цијена представља мјеру промјена цијена производа и услуга које домаћинства купују ради задовољења својих личних потреба на економској територији Републике Српске.

Индекс потрошачких цијена са привременим умањењима цијена је посебан вид индекса потрошачких цијена, јер се код његовог израчунавања узимају у обзир привремена снижења цијена у складу са Регул. ЕУ број 2602/2000.

Јединица мјере: стварна јединица којој су придружене вриједности и у којој је изражена прикупљена количина појединачног производа.

Корпа производа: избор производа која домаћинства купују путем новчаних трансакција, и за које се прикупљају цијене. Одабрана је с циљем представљања најчешћег понашања потрошача у смислу њихове финалне потрошње.

Ланчани индекс: индекси који су повезани заједничким референтним периодом, нпр. за базне индексе - децембар претходне године.

Малопродајна цијена: цијена коју плаћају домаћинства с циљем набавке појединачних роба и услуга новчаним трансакцијама на економској територији Републике Српске. Прикупљају се малопродајне цијене које су стварно плаћене у моменту одвијања процеса куповине, укључујући све порезе, а искључујући евентуалне субвенције на производе.

Пондери: вриједности којима се изражава важност (учешће) производа у корпи и по којима се израчунавају агрегатни индекси као пондерисани просједи, почевши од елементарних индекса. Базирани су на подацима повезаним с финалном потрошњом домаћинстава или на подацима о процијењеном броју становника према резултатима HBS анкете проведене 2004. године.

Прикупљена количина: специфична количина у којој се производ продаје. Изражена је у различитим јединицама мјере.

Продајно мјесто: продавнице, тржнице, трговинске радње и сл. у којима се прикупљају цијене.

Производ: било који производ или услуга за личну потрошњу становништва који се могу купити, групни назив за производе и услуге.

Просјечни подаци: вриједности које су израчунате на бази прикупљених елементарних података. Ради се о просјечним цијенама или просјечним индексима који се односе на специфични производ. Генерално, за ИПЦ просјечни подаци се рачунају као геометријске средине.

Референтни базни индекси: индекси израчунати на бази 2005. Добијени су ланчаном везом израчунатих базних индекса.

Референтни индексни период: период за који је индексна база 100. ИПЦ у БиХ су израчуната с базом децембар претходне године (израчунати индекси) или с базом 2005. (референтни индекси) која је заједничка база која омогућује поређење између различитих година.

Референтни период цијена: период у којем је вреднована цијена. За ИПЦ у БиХ овај период је децембар претходне године.

Референтни период пондера: период из којег су узети трошкови са циљем израчунавања пондера.

Репрезентативна ставка: производ на најнижем нивоу агрегације, односно производ у продајном мјесту на једној географској локацији за који се може процијенити пондер.

Стопа промјене: стопа промјене цијена у текућем периоду у поређењу са цијенама са почетка тог периода или из конкретно дефинисаног ранијег периода.

1.7. Обрада података

Израчунавање индекса потрошачких цијена почиње израчунавањем елементарних индекса (индекса производа) и индекса репрезентативних ставки на нивоу градова. При томе се као мјера средње вриједности користи геометријска средина. Агрегатни индекси се након тога израчунавају коришћењем Laspeyres формуле за пондерисану аритметичку средину, почевши од индекса репрезентативних ставки па све до укупног индекса за Републику Српску.

Референтна база за израчунавање индекса је 2005. година.

Пондери који се примјењују за израчунавање индекса потрошачких цијена су вриједности које одражавају релативну важност одабраних производа и услуга у укупној потрошњи домаћинства на домаћем територију. Базирани су на подацима финалне потрошње домаћинства и на подацима о броју становника. При израчунавању Индекса потрошачких цијена користе се два типа пондера: пондери становништва (тзв. хоризонтални пондери) за израчунавање просјечних индекса сваке елементарне ставке за ниво ентитета и пондери вриједности потрошње производа у домаћинствима, на територији РС (вертикални пондери) за агрегирање укупног индекса почевши од елементарних ставки.

Основни извор података за израду пондера за обрачун индекса потрошачких цијена је Анкета о потрошњи домаћинства. За израчунавање индекса потрошачких цијена од јануара 2008. године примјењују се пондери који се базирају на подацима из Анкете о потрошњи домаћинства за 2004. годину. Пондери се сваке године коригују с кретањем цијена у претходној години.

1.8. Објављивање резултата

Републички завод за статистику објављује индексе потрошачких цијена за Републику Српску кроз више публикација од којих се издвајају:

Мјесечно саопштење за јавност – у којем се, публикује шест различитих врста индекса на нивоу укупног индекса, индекса одјељака (12) и индекса група (40). Поред тога у саопштењу се даје коментар везан за промјене укупног индекса и индекса одјељака, у односу на претходни мјесец, као и промјене укупног индекса у односу на исти мјесец претходне године.

Осим тога се на мјесечном нивоу објављују и просјечне потрошачке цијене (задатих количина) производа за одабрану листу производа коју чини 118 производа и услуга, углавном животно важних производа и режијских трошкова, уз упозорење корисницима да се наведени подаци не могу користити за израчунавање временских промјена цијена, обзиром да су званично објављени индекси потрошачких цијена једини релевантни показатељи тих промјена.

Годишњи билтен цијена – садржи детаљнији преглед података о индексима потрошачких цијена за Републику Српску. У њему су налази преглед индекса на укупном нивоу, нивоу одјељака и нивоу класа, према СОICOP класификацији, од јануара до децембра године за коју се објављују подаци. Сви подаци приказани су у статистичким табелама и графиконима које прате промјене: у односу на претходни мјесец, исти мјесец претходне године, децембар претходне године, као и у односу на 2005. годину.

Статистички годишњак – у којем се налазе основне методолошке назнаке и серија података ИПЦ, од 2008. године, по главним одјељцима потрошње.

РС у бројкама – у овој публикацији дају се само основни подаци за претходну годину, као и скраћени коментар.

Што се временског распореда тиче, подаци о ИПЦ за потребе мјесечног саопштења за јавност, објављују се 22 дана по истеку мјесеца, за податке из претходног мјесеца (то су уједно и коначни подаци).

Рок за податке за годишњи билтен је 21. јул, док се остале двије публикације објављују крајем године (26. новембар и 5. децембар).

1.9. Кључне варијабле

- малопродајне цијене прехранбених производа,
- малопродајне цијене непрехрамбених производа,
- малопродајне цијене услуга,
- малопродајне цијене пољопривредних производа.

1.10. Кључне статистике

- мјесечни индекс, који показује промјене цијена у текућем мјесецу у односу на претходни мјесец,
- кумулативни индекс, који показује промјене цијена у текућем мјесецу у односу на децембар претходне године,
- годишњи индекс, који показује промјене цијена у текућем мјесецу у односу на исти мјесец претходне године,
- просјечни годишњи индекс, који показује промјене цијена од почетка године до текућег мјесеца у односу на исто раздобље у претходној години,
- базни индекс, који показује промјене цијена у текућем мјесецу у поређењу с просјеком базе године, у овом случају 2005.
- просјечне цијене за тећи период.

1.11. Упитник

Подаци се углавном обезбјеђују помоћу сниматеља цијена на терену. Потрошачке цијене производа и услуга са листе се прикупљају на јединственом обрасцу на којем су наведени подаци о шифри града и мјеста прикупљања, СОИСОР шифри производа, опису производа, марки и врсти производа, те заданој количини за оне производе и услуге за које се цијене прикупљају једанпут мјесечно. Осим тога образац садржи и поље за уписивање цијене, умањене цијене и извршених замјена: врсте, продајног мјеста, количине или марке производа.

За разлику од наведеног обрасца форма за прикупљање потрошачких цијена производа које се прикупљају два пута мјесечно не садржи информације о марки производа, будући да та информација није релевантна за такву врсту производа, али је зато поље за уписивање цијене подјелоно на два периода.

1.12. Контакт информације

За провођење истраживања потрошачких цијена задужено је Одјељење статистике цијена и животног стандарда, у оквиру Сектора статистике рада, цијена, животног стандарда и заштите животне средине.

Контакт особе:

Биљана Тешић

e-mail: biljana.tesic@rzs.rs.ba

телефон: 051 332-720

Жељка Драшковећ

e-mail: zeljka.draskovic@rzs.rs.ba

телефон: 051 332-716

2. Релевантност

2.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа расположивих ESS статистика (R1)

ИПЦ је дизајниран на међународно упоредивим методолошким основама, које су дефинисане уредбама европске Комисије. Претежни дио захтјева из тих уредби је испоштован. Кроз ИПЦ истраживање се израчунавају кључни индикатори, које се захтјевају према међународним стандардима, а који се користе при обрачунању БДП.

3. Тачност

3.1. Грешке узорковања

3.1.1. Поступак израчунавања грешака узорковања

Узорак одређен за прикупљање потрошачких цијена није случајан него је изабран са сврхом задовољавања специфичних циљева, тј. ријеч је о циљаном узорку. Минимални стандарди за одређивање циљаног узорка ИПЦ-а подразумевају, да свака категорија СОИСОП-а треба да садржи довољно елементарних агрегата, који могу да прикажу слику њеног кретања, у популацији процјењеној као поузданој и упоредивој. Усвојен је основни принцип избора са циљем осигуравања репрезентативности понашања потрошача у смислу обухвата најчешће купованих производа, најчешће посјећених продајних мјеста и најпродаванијих производа.

3.1.2. Грешка узорковања – Показатељ квалитета и учинка – Коефицијент варијације (А1)

Ријеч је о циљаном узорку.

3.1.3. Објашњења

Ријеч је о циљаном узорку.

3.1.4. Активности за смањење грешака узорковања

Ријеч је о циљаном узорку.

3.2. Неузорачке грешке

3.2.1. Грешке обухвата

Будући да се ради о циљаном узорку грешке обухвата нису могуће.

3.2.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа прекомјерног обухвата (А2)

Будући да се ради о циљаном узорку грешке обухвата нису могуће.

3.2.1.2. Грешка недовољног обухвата

Будући да се ради о циљаном узорку грешке обухвата нису могуће.

3.2.1.3. Мјере за смањење грешака обухвата

Листа активних продајних мјеста, листа најпродаванијих производа и марки се редовно ажурира са циљем елиминисања грешака обухвата.

3.2.2. Грешке мјерења

3.2.2.1. Контроле за откривање грешака мјерења

Прву контролу података врше сами сниматељи цијени који имају обавезу исправно регистровати цијену у текућем мјесецу, производа и услуга са листе, али и исправно забиљежити сваку евентуалну промјену марке, врсте, количине или продајног мјеста.

Након тога се при уносу цијена врши логичка контрола података. Након уноса цијена у базу података у MS Access 2000 врши се и аутоматска контрола која се односи на: потпуност уноса цијена тј. да ли је нека цијена једнака 0, контрола цијена које су забиљежиле неоправдано високу промјену у односу на претходно прикупљену цијену, контролу умањења цијена већих од 50%, да ли је дошло до замјене марке, врсте, продајног мјеста или референтне количине, а да се таква замјена није у стварности десила, те контролу стопа промјене.

Затим се у РЗС РС, након обраде свих података по градовима, врши контрола израчунатих индекса у складу са очекиваним кретањима и информацијама добијеним из других извора (попут најављених промјена цијена одређених врста производа), логичка контрола података за различите градове итд.

3.2.2.2. Разлози за настанак грешака мјерења

Грешке у мјерењу су могуће само у фазама прикупљања, односно уноса података, од стране сниматеља или особе која уноси податке. Упитници и методолошка упутства су достављена сниматељима, а са њима се одржава редован контакт у циљу минимизирања грешака.

3.2.2.3. Поступање у случају грешака мјерења

Након што се уочи грешка у фази прикупљања или уноса цијена, контактирају се сниматељи - који потом одлазе на одређено продајно мјесто како би провјерили унешене податке, затим се унешени подаци исправљају у апликацији (али и у регистрима у којима се подаци чувају) ради евентуалних будућих контрола и анализа.

3.2.2.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа едитовања/уређивања података (А3)

Евентуалне грешке при снимању и уносу се исправљају прије израчунавања индекса потрошачких цијена и израчунавања просјечних цијена тако да накнадне ревизије података нису вршене.

3.2.2.5. Мјере за смањење броја грешака мјерења

Методологија прикупљања и обраде података за индексе потрошачких цијена је добро документована, али се на годишњем нивоу одржавају редовни састанци са свим сниматељима како би им се појасниле евентуалне недоумице и измјене методологије чиме се онемогућује погрешна интерпретација методологије. Будући да су сниматељи у сталном контакту са продајним мјестима, имају могућност унапријед добити све релевантне информације везане за прикупљање - попут информација о евентуалном затварању продајног мјеста, раскиду уговора са добављачима одређених марки, разлозима промјене цијене или описа производа и сл. које могу утицати на њихов будући рад.

3.2.3. Грешке неодговора

3.2.3.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора извјештајне јединице (А4)

Малопродајне цијене изабраних репрезентативних производа и услуга који се употребљавају за израчунавање ИПЦ-а, прате се на одабраним продајним мјестима (као што су трговине, тржнице, занатске радње, услужне и друге организације). На продајним мјестима, која се на почетку године изабрана у узорак, потребно је сваки мјесец добити податке о цијенама, јер се број продајних мјеста током године не смије промијенити. Будући да цијене снимају сниматељи и да их тренутно не достављају продајна мјеста самостално, сваки мјесец се постиже 100% обухват.

3.2.3.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора варијабле (А5)

Број цијена које се, за изабрани производ, прикупља на одабраним продајним мјестима утврђује се на почетку године и обично се не мијења, осим за малопродајне цијене пољопривредних производа. У том случају цијене се прикупљају искључиво у мјесецима кад се ти производи продају на тржници (тј. у вријеме сезоне). У мјесецима у којима одређеног производа нема из разлога његова сезонског карактера, за тај производ се цијена процјењује према посљедњој унешеној за тај производ. Производи који имају сезонски карактер, углавном припадају групама свјежег воћа и поврћа, одјеће и обуће, рекреације, а ради се око 45 производа.

3.2.3.3. Поступци у случају неодговора

Нису познати случајеви неодговора, јер и за тренутно затварање продајног мјеста или недостатка марке производа и сл. постоје методе замјене.

3.2.3.4. Поступци за смањење стопе неодговора

Из ових разлога, у горе побројаним случајевима сниматељ прави забиљешку на упитнику намијењеном за прикупљање цијена, а затим приликом уноса података, понавља цијену прикупљену у претходном снимању, било ону из претходног мјесеца или претходне половине мјесеца (у случају прикупљања два пута мјесечно) уз одговарајућу ознаку.

3.2.3.5. Показатељ квалитета и учинка – Стопа импутираних података (A6)

Опис	Максимални период процјене
Податак није прикупљен: сниматељ није извршио прикупљање	1 мјесец
Податак није прикупљен: привремено затварање	2 мјесеца
Податак није прикупљен: дефинитивно затварање	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ тренутно недоступан	2 мјесеца
Податак није прикупљен: производ трајно недоступан	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ прати општински уред	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ прати ВНАС	1 мјесец
Податак није прикупљен: производ недоступан из сезонских разлога	у зависности од производа (макс. 11 мјесеци)

3.2.3.6. Показатељ квалитета и учинка – Број учињених грешака, према врсти (A7)

Као што је већ наведено грешке у микроподацима се уклањају приликом обраде података тако да не долази до накнадне ревизије. Уколико се примјети грешка у макродатку, погрешном обрачуну или презентовању тумачењу, постоји процедура њиховог објашњења.

3.2.3.7. Показатељ квалитета и учинка – Просјечна величина ревизије (A8)

Не проводи се ревизија података за статистику Индекса потрошачких цијена.

4. Правовременост и тачност објаве

4.1. Правовременост објаве

4.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Правовременост првих резултата (T1)

Правовременост прве објаве резултата истраживања је одређена као разлика између датума прве објаве и краја референтног раздобља, у нашем случају се ради о 22 дана од дана завршетка референтног мјесеца. Разлике се ријетко дешавају и углавном се односе на мјесеце у којима се врше значајне измјене листе производа и ажурирања пондера (обично с подацима за мјесец јануар).

Правовременост првих резултата

Референтно раздобље	прет. мјесец 2011
Датум објаве	22. у мјесецу
Временско кашњење	T+22

4.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Правовременост коначних резултата (T2)

Први резултати су уједно и коначни подаци.

4.2. Тачност објаве

4.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Тачност објаве (T3)

Није било одступања између најављеног датума у годишњем календару публикавања и стварног датума објаве, осим у случају за мјесец јануар, гдје се због преласка на нову базу (калкулативну) годину и с тим повезаних методолошких промјена код индекса, подаци у правилу објављују до седмицу дана касније.

4.3. Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правремености и тачности објаве

Изузетак је само мјесец јануар (с тим да није правило), а горе је наведен разлог за кашњење.

5. Доступност и јасноћа

5.1. Доступност

5.1.1. Канали дисеминације

Број	Канали дисеминације	Коришћено
1	Web страница – интернет објава	ДА
2	Писани захтјеви корисника по њиховој спецификацији	ДА
3	Подаци који се објављују путем телефона	ДА
4	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд ..)	НЕ
5	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
6	Тематски билтен	ДА
7	Посебне штампане публикације	ДА
8	Базе, доступне спољним корисницима	НЕ
9	Статистички заштићени микроподаци	НЕ

5.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених канала дисеминације (АС1)

Стопа коришћених канала дисеминације резултата је 66,6% (6/9X100).

5.1.3. Начини дисеминације

При објављивању резултата ИПЦ коришћени су сљедећи начини дисеминације:

Број	Начини дисеминације	Коришћено
1	Web страница – интернет објава	ДА
2	Web странице осталих институција	ДА
3	Web странице међународних организација	ДА
4	Писани захтјеви	ДА
5	Телефонско посредовање	ДА
6	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд ..)	НЕ
7	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
8	Годишњак	ДА
9	Ово је Република Српска	ДА
10	Саопштење	ДА
11	Тематски билтен	ДА
12	Посебне публикације	ДА
13	Публикације Еуростата	НЕ
14	Публикације осталих међународних организација (ОЕЦД, ИМФ)	НЕ
15	Базе података, намијењене за интерну употребу	НЕ
16	Базе, доступне спољним корисницима	НЕ

5.1.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених начина дисеминације (AC2)

Стопа коришћених начина дисеминације је 68,8% (11/16X100).

5.1.5. Показатељ квалитета и учинка – Број приступа on-line бази података (AC3)

База података ИПЦ није доступна on-line.

5.2. Јасноћа

5.2.1. Штампане публикације и интернетска објава

- Саопштење „Индекс потрошачких цијена у Републици Српској за мјесец 2010. године“
- Саопштење „Просјечне потрошачке цијене за мјесец 2010. године“
- Тематски билтен „Статистика цијена“
- „Мјесечни статистички преглед“ у дијелу који се односи на цијене
- „Тромјесечни статистички преглед“ у дијелу који се односи на цијене
- „Статистички годишњак Републике Српске“ у дијелу који се односи на цијене
- „Ово је Република Српска“ у дијелу који се односи на цијене

5.2.1.1. Дисеминирани резултати

Резултати истраживања потрошачких цијена су приказани у облику индексних бројева (мјесечно саопштење, тематски билтен, статистички годишњак, РС у бројкама) и у облику апсолутних вриједности (просјечне цијене).

Поред прегледа података у табелама подаци, у горе наведеним публикацијама, такође су приказани путем графикана.

5.2.1.2. Ниво (детаљност) дисеминације

У статистичким публикацијама за Републику Српску, индекси потрошачких цијена су приказани до одређеног нивоа детаљности, у зависности од врсте публикације.

Тако нпр. мјесечно саопштење за јавност садржи податке на нивоу укупног индекса, 12 основних одјељака и 40 група СОИСОП класификације.

Тематски билтен цијена, мјесечни и тромјесечни статистички преглед садрже податке до нивоа класе (89) СОИСОП класификације.

5.2.1.3. Метаподаци

Подаци о индексима потрошачких цијена у РС службени су подаци Републичког завода за статистику РС. За организацију прикупљања, обраде и анализе података задужено је Одјељење статистике цијена и животног стандарда, stat@rzs.rs.ba 051 332 701, 051 332-716

Серије података објављују се на Интернет страници Завода www.rzs.rs.ba у складу с годишњим планом публикаовања, при чему је календар публикаовања, такође, доступан за кориснике на почетној Web страници. Подаци се публикују у облику кратког саопштења за јавност и детаљније у облику годишњег билтена. Саопштење за јавност садржи главне излазне податке (индекси одјељака и група, коментари промјена цијена на мјесечном и годишњем нивоу, као и кратак опис основних дефиниција) док годишњи билтен, поред индекса одјељака и група, садржи и индексе на нивоу класа, као и детаљније појмове и дефиниције. Ови подаци објављују се и у штампаном издању у тиражу од 60 примјерака.

Поред наведених издања, подаци о ИПЦ редовно се објављују у Статистичком годишњаку, Мјесечним и Кварталним прегледима, публикацији „Ово је Република Српска“.

Статистички концепти и дефиниције, добрим дијелом, су у складу са међународним препорукама, користи се СОИСОП класификација, а серије података покривају период од годину дана и период референтне базе, а то је 2005. година.

Корисничке потребе за подацима о ИПЦ, једино су препознатљиве кроз евиденцију приспјелих захтјева за подацима или кроз број укупних посјета на Интернет страницу Завода. Што се тиче метода мјерења задовољства корисника, још увијек не постоје анкете те врсте.

5.2.1.4. Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата

Подаци се на web страници РЗС РС приказују у PDF формату, у Excel табелама и графички како би се омогућило корисницима да анализирају и употребљавају податке.

5.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа комплетности мета података (АС4)

Укупан број коришћених метадата елемената из препоручене Референтне ESMS је 56. Број расположивих метадата елемената у истраживању Индекса потрошачких цијена износи 46. Стопа комплетности метаподатака за Индексе потрошачких цијена је 82,1 % (46/56x100).

6. Упоредивост и усклађеност

6.1. Временска упоредивост

6.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Дужина упоредивих временских серија (СС1)

Подаци о кретањима потрошачких цијена у Републици Српској се прикупљају од 2005. године, а први резултати су објављени на почетку 2008. године, од када се редовно објављују у мјесечној динамици.

До 2010. постоји временска серија података за РС у дужини од 5+1 година. Вриједност показатеља, обзиром да се ради о мјесечним временским серијама, износи $6 \times 12 = 72$.

6.1.2. Прекиди у временским серијама

Није било прекида у серијама Индекса потрошачких цијена за РС од почетка прикупљања податка (2005. године).

6.1.3. Остали фактори, који утичу на временску упоредивост

Није било фактора од значаја да би утицали на временску упоредивост, обзиром да су испоштоване препоруке везане за референтну серију 2005=100.

6.2. Географска упоредивост

6.2.1. Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система

Индекс потрошачких цијена се, упркос одређеним разликама у методологији између земаља, узима као међународно призната мјера инфлације, али се првенствено користи за националне потребе. У случају ИПЦ, последњих година је испоштована већина препорука које се односе на ИПЦ. Још увијек се не израђује Хармонизовани индекс потрошачких цијена који првенствено служи за поређење стопа инфлације између земаља, те за рачунање мјере конвергенције у погледу стабилности цијена.

6.3. Десезонирање

Подаци о ИПЦ у протеклим годинима се нису десезонирали, међутим увођење хармонизованог приступа код рачунања ХИПЦ, у погледу третмана сезонских производа, у одређеној мјери ће омогућити бољу упоредивост серија.

6.4. Усклађеност између привремених и коначних података

6.4.1. Политика дисеминације привремених података

При објављивању резултата Индекса потрошачких цијена у РС, не користи се политика дисеминације привремених података овог истраживања.

6.4.2. Показатељ квалитета – Усклађеност између привремених и коначних података (СС2)

Први резултати су такође и коначни резултати, тако да се овај показатељ не израчунава.

6.4.3. Разлози за веће разлике између привремених и коначних података

Не постоје разлике између привремених и коначних података, јер су први резултати уједно и коначни.

6.5. Усклађеност с резултатима референтног истраживања

6.5.1. Кратак опис референтног истраживања

Не проводи се референтно истраживање, обзиром да се још увијек не израђује Хармонизовани индекс потрошачких цијена за БиХ.

6.5.2. Показатељ квалитета и учинка – Усклађеност са референтним подацима (СС3)

Не проводи се ниједно референтно истраживање да бисмо упоредили податке.

6.5.3. Разлози за већа одступања

Не проводи се ниједно референтно истраживање.

7. Уступци – компромиси између излазних компоненти квалитета

Ниједан trade-off није анализиран у овом истраживању.

8. Процјена корисничких потреба и перцепција корисника

8.1. Класификовање и разумијевање корисника

Захтјеви корисника су задовољени на начин да се уз PDF формат, на web страници Завода, може пронаћи и Excel табела са серијом индекса по COICOP шифрама ради лакшег управљања подацима и њихове анализе. Како би се олакшала интерпретација података свако мјесечно саопштење за јавност, поред табела са подацима, садржи кратак коментар и методолошка упутства на српском и на енглеском језику. Тематски билтен, статистички Годишњак такође садрже и енглеску варијанту.

Најважнији корисници индекса потрошачких цијена су:

- Владине и друге институције јавне управе попут Министарства финансија РС, Министарства за економске односе и регионалну сарадњу РС, Министарства трговине и туризма РС, Агенција за банкарство РС, општинске управе, као и институције на нивоу БиХ, Агенција за осигурање БиХ, Дирекција за економско планирање
- Пословни субјекти (предузећа, адвокати и адвокатске коморе, Привредна комора РС)
- Наука, истраживање и образовање (факултети и истраживачки центри, удружења грађана)
- Општа јавност (физичка лица)
- Медији (РТВ куће и принтани медији)
- Страни корисници (EUROSTAT, WB, IMF, амбасаде страних држава)

8.2. Мјерење перцепција и задовољства корисника

Мјерења задовољства корисника података ИПЦ једино је могуће путем осталих метода, обзиром да се не обавља посебно анкетно истраживање задовољства корисника, а постоји само евиденција примљених захтјева корисника података о ИПЦ.

Тако је у 2010. години одговорено на 38 појединачних захтјева корисника података ИПЦ.

8.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Индекс задовољства корисника (US1)

Не обавља се посебно истраживање задовољства корисника овим производом тј. анкетом.

8.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Вријеме протекло од задњег истраживања задовољства корисника (US2)

Не обавља се посебно истраживање задовољства корисника овим производом тј. Анкетом.

9. Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица**9.1. Трошкови Републичког завода за статистику****9.1.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишњи оперативни трошкови, просјек према главним трошковним компонентама (PCR1)**

Трошкове које су проводе истраживање везано за Индекс потрошачких цијена посматраћемо преко трошкова рада тј. броја употребљених сати рада запосленика ангажованих на провођењу овог истраживања.

Табела: Број коришћених радних сати у 2010. години $(2+7) \times 2072 = 18648$

Број коришћених сати рада	
Израчунавање индекса	5594
Прикупљање, унос и контрола цијена	13054
УКУПНО	18648

9.2. Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица**9.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Годишње оптерећење испитаника у сатима и/или финансијским показатељима (PCR2)**

Трошкови и оптерећеност извјештајних јединица је незнатна, обзиром да се се сви подаци за потребе провођења овог истраживања прикупљају помоћу сниматеља цијена које обезбјеђују и финансирају статистичке институције. Класичног слања образаца на терен, као што је случај код већине статистичких истраживања, нема.

9.3. Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Због незнатне оптерећености и непостојања трошкова извјештајних јединица, не предузимају се никакве мјере смањења трошкова.

10. Повјерљивост, транспарентност и заштита**10.1. Повјерљивост**

Подаци који се прикупљају за потребе ИПЦ, подлијежу законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

Закон о статистици РС дефинисани су правни оквири заштите и повјерљивости података. Тако, члан 17. тачка 3 налаже: „Повјерљиви подаци који се прикупљају у статистичке сврхе, не смију се користити у друге сврхе.“

У дијелу VIII ПОВЈЕРЉИВОСТ ПОДАТАКА И ЗАШТИТА ЛИЧНИХ ПОДАТАКА, Закона о статистици РС је регулисана ова област.

Такође, Правилником о заштити повјерљивих података у РЗС РС, регулисано је осигуравање повјерљивости индивидуалних података, као и процедуре при давању, размјени и уступању тих података корисницима и/или групама корисника.

У сваком појединачном допису према продајним мјестима, гдје се прикупљају подаци за ИПЦ, наводи се члан Закона којим је регулисана повјерљивост и заштита података, као и број службеног листа у којем је објављен Закон о статистици РС.

10.2. Транспарентност

Корисници су упознати са начином коришћења података из статистичког истраживања Индекс потрошачких цијена.

Изјаве на конференцијама за штампу, везано за резултате истраживања, су апсолутно непристрасне и политички неутралне.

Нису уочене грешке у публикованим издањима ИЦП за 2010. годину, тако да није било потребе за корекцијама и објавом истих.

10.3. Заштита

Наведено у поглављу 10.1.

11. Закључак

У наредном периоду потребно је побољшати методологију ИПЦ кроз примјену квалитативног прилагођавања промјена цијена, метода сезонских прилагођавања, као и примјену свих регулатива и препорука Еуростат-а за успостављање ХИПЦ-а и тако омогућило што лакше прелажење на рачунање Хармонизованог индекса потрошачких цијена.

Поред методолошких побољшања, у сарадњи са ИТ особљем, треба развити систем за евидентирање броја приступа on-line подацима мјесечног саопштења, броја приступа електронским билтенима и публикацијама у којима се објављује ИПЦ.